

ZÁKLADNÍ ŠKOLA OLOMOUC

příspěvková organizace

MOZARTOVA 48, 779 00 OLOMOUC

tel.: 585 427 142, 775 116 442; fax: 585 422 713

email: kundrum@centrum.cz; www.zs-mozartova.cz

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Projekt: ŠKOLA RADOSTI, ŠKOLA KVALITY

Registrační číslo projektu: CZ.1.07/1.4.00/21.3688

EU PENÍZE ŠKOLÁM

Operační program Vzdělávání pro konkurenceschopnost

ZÁKLADNÍ ŠKOLA OLOMOUČ

příspěvková organizace

MOZARTOVA 48, 779 00 OLOMOUČ

tel.: 585 427 142, 775 116 442; fax: 585 422 713

email: kundrum@centrum.cz; www.zs-mozartova.cz

Autor:	<i>Mgr. Johana Hřivnová</i>
Vzdělávací oblast:	<i>Jazyk a jazyková komunikace</i>
Vzdělávací obor:	<i>Český jazyk</i>
Vzdělávací předmět:	<i>Český jazyk</i>
Ročník:	<i>9.</i>
Tematická oblast:	<i>Literatura 19. a 20. století</i>
Téma hodiny:	<i>Divadlo 20. století 1</i>
Označení DUM:	<i>VY_32_INOVACE_36.10.HRI.CJ.9</i>
Vytvořeno:	<i>10. 02. 2014</i>

DIVADLO 20. STOLETÍ

DIVADLO NA PŘELOMU 19. A 20. STOLETÍ

Dramatická tvorba v tomto období je ovlivněna Národním divadlem, které se snažilo preferovat současnou domácí produkci.

Vilém Mrštík a Alois Mrštík

Maryša

O protikladu bohatství a citu. Vesnická tragédie, v níž se Maryša podrobí vůli otce, vzdá se chudého Francka a stane se ženou ovdovělého mlynáře Vávry. Maryša, která není ve svazku šťastná, nakonec nemilovaného muže otráví.

Fráňa Šrámek

Léto

Měsíc nad řekou

Viktor Dyk

Zmoudření Dona Quijota

DIVADLO MEZI SVĚTOVÝMI VÁLKAMI A ZA NĚMECKÉ OKUPACE

Dramatická tvorba mezi dvěma světovými válkami se rozběhla do tří základních linií:

❑ Klasický repertoár, tzv. kamenná divadla

Národní divadlo

Tyto divadelní scény hrály převážně historická dramata a vážné hry.

Obr.1

Obr.2

Divadlo na Vinohradech

❑ Neoficiální lidová divadla

Červená sedma
Revoluční scéna
Dědrasbor

Zábavní scény, šantány, kabarety.

❑ Avantgardní scény, protějšek tzv. kamenných divadel

Osvobozené divadlo
D 34

OSVOBOZENÉ DIVADLO

Divadlo vzniklo oficiálně v roce 1926 jako avantgardní skupina Devětsil. Brzy se vypracovalo na nejvýznamnější divadelní scénu meziválečného období.

Důležitý byl rok 1927, kdy se v divadle objevuje dvojice **Jiří Voskovec a Jan Werich**.

Obr.3

*Vest Pocket Revue
Smoking Revue
Golem
Caesar
Osel a stín
Těžká Barbora
Pěst na oko
Kat a blázen
Balada z hadrů...*

Písnička Ezop
a brabenec

*V roce 1938 divadlo svoji činnost ukončilo. Voskovec a Werich emigrovali společně do USA, ale když se po válce vrací do vlasti, zjišťují, že nová doba nepřeje jejich hraní (hra **Divotvorný hrnec**). Voskovec poté definitivně odjíždí do USA, kde hraje v mnoha filmech, Werich zůstává a s jistým politickým omezením se věnuje literární a herecké činnosti. V 50. letech působil jako ředitel **Divadla ABC**, kde byly uváděny upravené hry některých meziválečných her. Werichovým společníkem se stal **Miroslav Horníček**.*

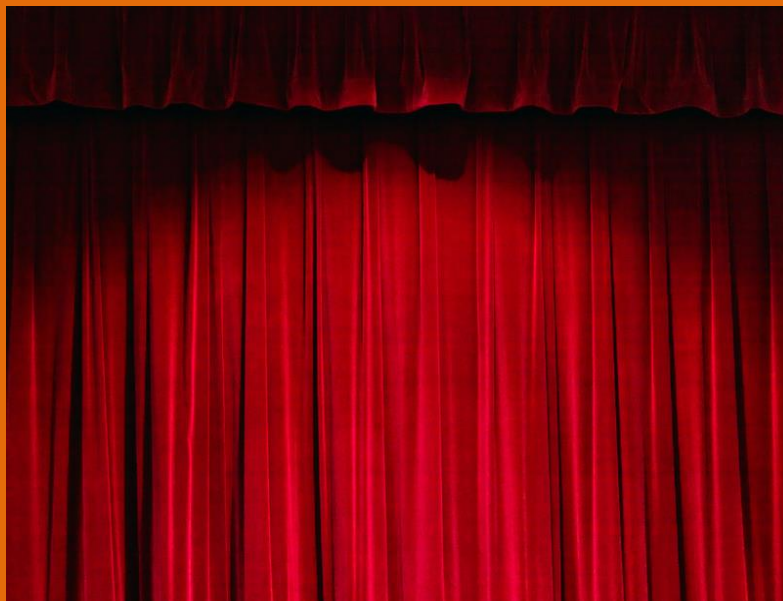
Z tvorby Voskovce a Wericha nesmíme zapomenout na **písně**:

Babička Mary David a Goliáš Ezop a brabenec Klobouk ve křoví Štěně

Stonožka Tmavomodrý svět Život je jen náhoda

U diváků měly velkou oblibu tzv. **forbíny – předscény**. První vznikla zcela z praktických důvodů

– Voskovec a Werich dostali příkaz, aby zabavili diváky tak dlouho, dokud nebude jeviště připraveno na další scénu a neotevře se opona. Oba dva herci komunikovali s obecností, improvizovali a tyto dialogy reagovali na aktuální politické a kulturní dění.

DIVADELNÍ SCÉNA PO ROCE 1945

České divadlo ve 40. a 50. letech „žilo“ většinou z toho, co bylo napsáno během okupace (Jan Drda – Hrátky s čertem). Převrat po roce 1948 znamenal mnoho i pro dramatickou tvorbu – odborníci nazývají tohle období jako období uměleckého propadu. Hry byly politicky motivované, nepřátelé režimu byli zesměšňováni, oblíbené byl tzv. budovatelské drama.

Miroslav Stehlík – Nositelé řádu

Vašek Káňa – Parta brusiče Karhana

Pavel Kohout – Zářijové noci

Divadlo Satiry – umělecky kvalitnější hry.

Josef Kainar – Ubu se vrací aneb Dršťky nebudou

Divadelní život na přelomu 50. a 60. let byl značně ovlivněn rozvojem malých autorských divadel, pro která se z počátku ujal zcela ne přesný název „**divadla malých forem**“ (experimentální divadla).

Po celé republice vznikly stovky profesionálních i čistě amatérských skupin, které uváděly vesměs drobné scénické útvary, aforismy, epigramy, krátké povídky, pantomimické etudy, a to vše s hudbou a písničkami.

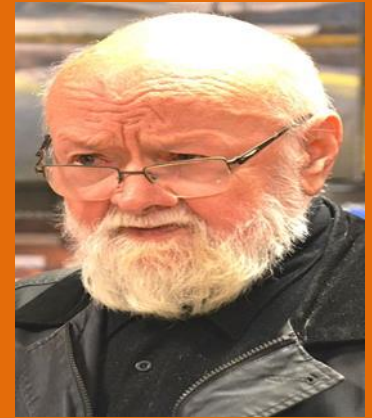
Všechna tato uskupení spojovala snaha co nejpřesvědčivěji předvést obecenstvu vlastní pohled na svět, na své okolí i na sebe.

DIVADLO NA ZÁBRADLÍ

První známější scénou je skupina **Jiřího Suchého** a **Ivana Vyskočila**.

Obr.4

Obr.5

Obr.6

Toto pražské divadlo stálo u zrodu tzv. text-appealového typu divadla. Zvláště Ivan Vyskočil se podílel na podobě profilu divadla, vymyslel i pojem text-appeal.

Text-appeal: hlavní princip divadel malých forem. Je to způsob divadla, které vzniká přímo před divákem, ale také zároveň s divákem – tím mizí hranice mezi jevištěm a hledištěm.

S divákem herec komunikuje, oslovuje ho, obecenstvo vstupuje do hry.

SEMAFOR

Hudebně zábavné pražské divadlo, které v roce 1959 založil **Jiří Suchý**.

Sedm

Malých

Forem

Hudební komedie, jazzové koncerty, filmové produkce, poezie, pantomima, loutky a výtvarné umění.

Obr.7

Semafor se stal scénou písničkářské a herecké dvojice

Jiří Suchý
Jiří Šlitr

Člověk z půdy

Zuzana je sama doma

Jonáš a tingl tangl

Jonáš a dr. Matrace

Kytice

Obr.8

V roce 1967 se semafor rozšířil o variantu text-appealového divadla, kterou představovala

dvojice

Jiří Grossman
Miloslav Šimek

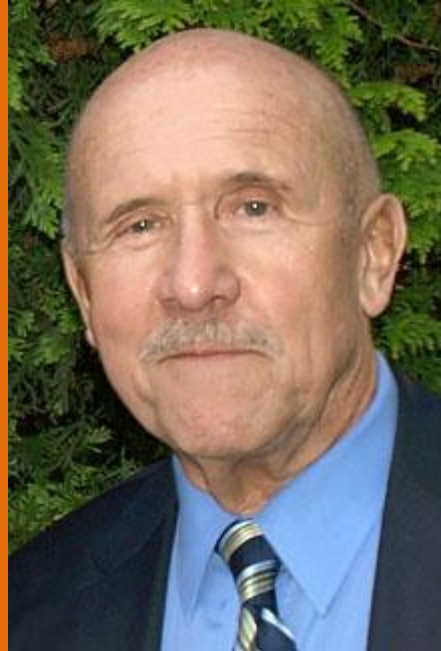

Návštěvní den I. - III

Po tragickém úmrtí Jiřího Šlitra a Jiřího Grossmanna se Semafor rozšiřuje o další skvělá jména

Petr Nárožný
Josef Dvořák
Miroslav Horníček

Obr.9

Obr.10

DIVADLO ZA BRANOU

Divadlo Za branou bylo slavné pražské divadlo, jehož činnost zakázala komunistická strana.

Tuto divadelní scénu založil Otomar Krejča.

Dominantou této scény byl **Josef Topol**

Konec masopustu
Kočka na kolejích
Slavík k večeři
Hodina lásky...

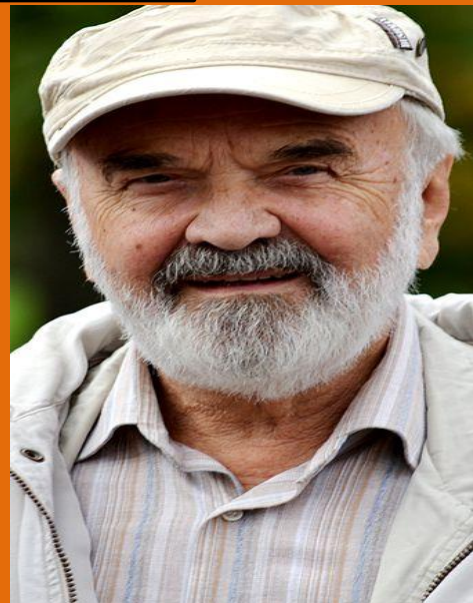
DIVADLO JÁRY CIMRMANA

Obr.11

Zdeněk Svěrák
Ladislav Smoljak

Obr.12

DIVADLO NA PROVÁZKU

Brněnská scéna, která vznikla v roce 1967.

*Balada pro banditu
Šašek a královna*

Obr.13

Bohumil Polívka
Miroslav Donutil
Iva Bittová

Obr.14

Obr.15

Obr.16

Soubory malých jevištních forem se objevovaly i v jiných městech

Ústí nad Labem - Kladivadlo

Ostrava – kabaret Štafle, Divadlo Pod Okapem

Olomouc – Skumafka, Zápalka, Radionka

VÁCLAV HAVEL

Václav Havel dosáhl svými hrami světových úspěchů již v 60.letech a patří tak mezi nejúspěšnější dramatiky.

Absurdní drama – předvádí člověka jako jedince, který ztratil pocit smyslu života, hry mají připomínat, že lidé žijí bez naděje.

Do kontaktu s divadlem přišel Václav Havel již po ukončení vojenské služby, kdy se stal jevištním technikem v Divadle ABC, v Divadle Na zábradlí, kde pracoval i jako režisér a dramaturg. V roce 1967 ukončil studium na Divadelní fakultě AMU. V době normalizace ale musel divadlo opustit a pracoval jako pomocný dělník v trutnovském pivovaře. V letech 1979 – 1983 byl vězněn a v prosinci 1989 byl zvolen československým prezidentem, od roku 1993 byl prezidentem České republiky.

Obr.17

Havlovy hry jsou inspirovány každodenními triviálními situacemi, v nichž se člověk představuje jako bytost, která ztratila základní jistoty, jsou to lidé, kterým se v životě cosi hroutí a jejich život byl podřízen zjednodušenému schématu. Konverzace se skládá z obyčejných banalit, až stupidně se žvaní a některé postavy jsou představovány až v trapném světle přihlouplosti a omezenosti.

Zahradní slavnost

Vyrozumění

Audience

Žebrácká opera

Vernisáž

Protest

Largo desolato

Pokoušení

Asanace

DRAMA PO ROCE 1969

Na počátku 70.let se hodnotné divadelní hry na oficiálních scénách vůbec neobjevovaly – divadla uváděla hry autorů slovenských a sovětských. Kromě toho uváděla divadla adaptace klasické české prózy – **Fráňa Šrámek, Vladislav Vančura, Karel Poláček...**

Drama tohoto období rozdělujeme na

Oficiální drama

Drama v samizdatu a exilu

OFICIÁLNÍ DRAMA

Oldřich Daněk, Jiří Šotola, Josef Bouček

Ve 2. polovině 80. let se do popředí diváckého zájmu dostala dramatická díla nové vlny autorů

Daniela Fischerová – autorka filmových scénářů filmů Věry Chytilové
Karel Steigerwald
Jan Vedral

DRAMA V SAMIZDATU A EXILU

Změnou politického režimu z českých jevišť rychle zmizely hry **Václava Havla, Ivana Klímy, Pavla Kohouta, Milana Kundery...** a hledaly se cesty, jak zabránit úplnému umlčení těchto autorů.

Výsledkem byla zahraniční vydání prací těchto dramatiků. V domácím prostředí byla tato díla

šířena samizdatovou formou, vznikala také **bytová divadla**, velmi frekventované bylo

„**pokrývačství**“, kdy místo původních autorů byla uváděna jména osob pro režim „přijatelných“.

František Pavlíček

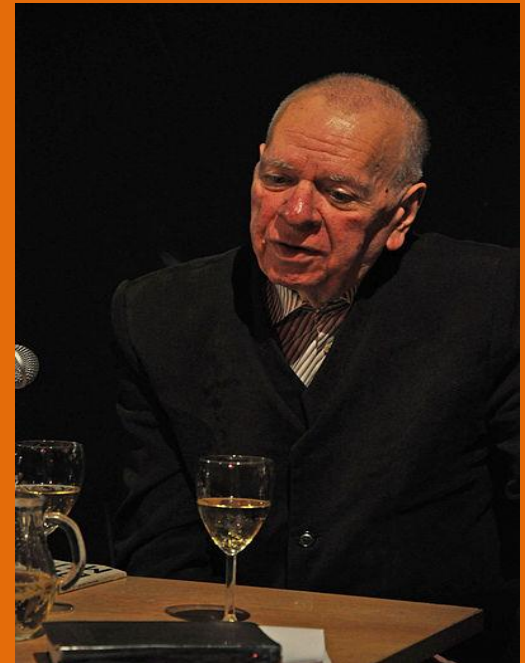
Nezapřeš nikdy ženy své
Salón paní Telliérové
Dávno, dávno již tomu
Zpráva o pohřbívání v Čechách
Chvála prostopášnosti

Obr.18

Milan Uhde

Hra na holuba
Krásná rána
Pán plamínků
Zubařovo potěšení
Modrý anděl
Velice tiché Ave

Václav Havel

Zájem o jeho dramata byl u nás i ve světě ovlivňován i jeho politickou činností. V jeho tvorbě se prolínala sféra osobní, tvůrčí i politická.

Spiklenci
Žebrácká opera
Audience
Vernisáž

ZÁKLADNÍ ŠKOLA OLOMOUČ

příspěvková organizace

MOZARTOVA 48, 779 00 OLOMOUČ

tel.: 585 427 142, 775 116 442; fax: 585 422 713

email: kundrum@centrum.cz; www.zs-mozartova.cz

Seznam použité literatury a pramenů:

KOŠŤÁK, J. *Literatura 3.díl - pracovní učebnice pro 6. - 9. ročník základních škol.* Praha : Fortuna, 1995. ISBN 80-7168-263-2. s. 151-153.

KOŠŤÁK, J. *Literatura 3.díl - pracovní učebnice pro 6. - 9. ročník základních škol.* Praha : Fortuna, 1995. ISBN 80-7168-263-2. s. 164-165.

PROKOP, V. *Přehled české literatury 20. století.* Sokolov: O.K.Soft, 2011. s. 77-81.

Použité zdroje:

Obrazový materiál je použit z galerie obrázků a klipartů Microsoft Office.

Strana 5

[Obr.1][cit.2014-02-10]. Dostupný pod licencií Creative Commons na www: <http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Praha_2005-09-20_n%C3%A1rodn%C3%AD_divadlo.jpg>.

Strana 5

[Obr.2][cit.2014-02-10]. Dostupný pod licencií Creative Commons na www:<http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Divadlo_na_Vinohradec_h.JPG>.

Strana 7

[Obr.3][cit.2014-02-10]. Dostupný pod licencií Creative Commons na www:<<http://commons.wikimedia.org/wiki/File:SWerichem1.jpg?uselang=cs>>.

Strana 12

[Obr.4][cit.2014-02-10]. Dostupný pod licencií Creative Commons na www:<http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Jiri_suchy.jpg>.

[Obr.5][cit.2014-02-10]. Dostupný pod licencií Creative Commons na www:<http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Divadlo_Na_zabradli.jpg>.

[Obr.6][cit.2014-02-10]. Dostupný pod licencií Creative Commons na www:<http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Ivan_Vysko%C4%8Dil_2013.JPG>.

Strana 14

[Obr.7][cit.2014-02-10]. Dostupný pod licencií Creative Commons na [www:<http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Divadlo_Semafor_v_pasazi_Alfa.jpg>](http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Divadlo_Semafor_v_pasazi_Alfa.jpg).

Strana 15

[Obr.8][cit.2014-02-10]. Dostupný pod licencií Creative Commons na [www:<http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Ji%C5%99%C3%AD_%C5%A0litr.jpg>](http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Ji%C5%99%C3%AD_%C5%A0litr.jpg).

Strana 16

[Obr.9][cit.2014-02-10]. Dostupný pod licencií Creative Commons na [www:<http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Petr_N%C3%A1ro%C5%BE_n%C3%BD_2009-crop.jpg>](http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Petr_N%C3%A1ro%C5%BE_n%C3%BD_2009-crop.jpg).

[Obr.10][cit.2014-02-10]. Dostupný pod licencií Creative Commons na [www:<http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Josef_Dvorak.jpg?uselang=cs>](http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Josef_Dvorak.jpg?uselang=cs).

Strana 17

[Obr.11][cit.2014-02-10]. Dostupný pod licencií Creative Commons na [www:<http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Ladislav_Smoljak_na_Sv%C4%9Btu_knihy_2010.JPG?uselang=cs>](http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Ladislav_Smoljak_na_Sv%C4%9Btu_knihy_2010.JPG?uselang=cs).

[Obr.12][cit.2014-02-10]. Dostupný pod licencí Creative Commons na

www:<http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Zden%C4%9Bk_Sv%C4%9Br%C3%A1k_2013.JPG?uselang=cs>.

Strana 18

[Obr.13][cit.2014-02-10]. Dostupný pod licencí Creative Commons na

www:<[http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Divadlo_Husa_na_prov%C3%A1zku_\(6036\).jpg?uselang=cs](http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Divadlo_Husa_na_prov%C3%A1zku_(6036).jpg?uselang=cs)>

Strana 19

[Obr.14][cit.2014-02-10]. Dostupný pod licencí Creative Commons na

www:<http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Bolek_Polivka.jpg?uselang=cs>.

[Obr.15][cit.2014-02-10]. Dostupný pod licencí Creative Commons na

www:<http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Miroslav_Donutil.jpg?uselang=cs>.

[Obr.16][cit.2014-02-10]. Dostupný pod licencí Creative Commons na

www:<http://commons.wikimedia.org/wiki/File:IvaBittova_September2007.jpg?uselang=cs>.

Strana 21

[Obr.17][cit.2014-02-10]. Dostupný pod licencií Creative Commons na

www:<http://commons.wikimedia.org/wiki/File:V%C3%A1clav_Havel_cut_out.jpg>.

Strana 25

[Obr.17][cit.2014-02-10]. Dostupný pod licencií Creative Commons na

www:<http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Milan_Uhde_v_Desertu2009f.jpg>.